

'Nieuw-Guinea in de steek gelaten'

Nederland verloor 50 jaar geleden zijn laatste kolonie in de Oost, Nieuw-Guinea. Onder druk van de Verenigde Naties deed ons land afstand van het meest oostelijke eiland van Nederlands-Indië. De militairen Ben Hollard uit Een en Joop de Ruiter uit Peize waren er gelegerd. "We hebben de Papoea's in de steek gelaten."

Door Willem Dekker

▲ Links: luitenant Hollard in 1962 poseert in een buitgemaakt Indonesisch uniform en wapen. Boven: Joop de Ruiter (links) en Ben Hollard vijftig jaar later. Foto: Hilbrand Dijkhuizen

Het was een historisch moment op 15 augustus 1962. Minister Luns van buitenlandse zaken wachtte tot de laatste minuut voordat hij zijn onderhandelaar bij de Verenigde Naties in New York toestemming gaf de overeenkomst te tekenen waarin Nederland officieel afstand deed van Nieuw-Guinea ten gunste van Indonesië. Daarmee verloor ons land zijn laatste kolonie in de Oost.

Voor de 10.000 militairen gelegerd op Nieuw-Guinea destijds een hard gelag. "We waren blij dat we naar huis mochten, maar we beseften ook dat we de Papoea-bevolking in de steek lieten. We waren hier om Nieuw-Guinea te behouden, zodat het een onafhankelijke staat kon worden. Dat moesten we opgeven. Maar we wisten niet dat Indonesië 30.000 militairen op de Molukken paraat had om Nieuw-Guinea binnen te vallen", zegt Joop de Ruiter (70) uit Peize. Hij zat als dienstplichtige bij de luchtdoelartillerie op het eiland Biak.

Ben Hollard (79) uit Een was met zijn peloton van het Papoea Vrijwilligers Korps (PVK) in de jungle op zoek naar gedropte Indonesische infiltranten. "Via de radio kregen we het bevel: staakt het vuren. De Papoea's waren zeer terneergeslagen. Ze vochten voor een vrij Nieuw-Guinea. Dat ideaal zagen ze in rook opgaan. De Nederlandse politici hebben zich te snel overgeleverd aan de VN. Robert Kennedy, minister van buiten-

landse zaken van Amerika, heeft zich laten feteren door president Soekarno. De Russen steunden Soekarno en Amerika wilde na Cuba en de Berlijnse Muur geen derde spanningsveld in de wereld."

Dat Nieuw-Guinea in 1962 nog steeds tot Nederland behoorde, was enigszins vreemd. In 1949 werden belangrijke gebieden als Sumatra, Java en de Molukken overgedragen aan het Indonesië van Soekarno, maar over Nieuw-Guinea werd geen overeenstemming bereikt. Nederland hoopte vanaf Nieuw-Guinea een rol in de Oost te kunnen blijven spelen. Het eiland werd door beide partijen als een stiefkindje beschouwd. Het eiland ligt aan het uiteinde van Indonesische archipel en specerijen waren er bijna niet. Papoea's wijkten bovendien uiterlijk veel af van de rest van Indonesië. Ze zijn verwant aan de oorspronkelijke bewoners van de eilandengroep Melanesië en Australië.

Ben Hollard is in 1933 geboren op Java. Zijn vader werkte bij de spoorwegen en werd in de oorlog onthoofd door de Japanners. Op zijn dertiende vertrok hij met zijn moeder naar Nederland. Hij ging in het leger en kwam bij de commando's. De oorlog in Korea ging aan zijn neus voorbij, maar Nieuw-Guinea bood hem een nieuwe kans. "Ik heb me als vrijwilliger gemeld. Ik wilde weten wat een oorlog was." Zijn Indische afkomst speelde volgens hem geen rol. "Ik ben opgegroeid in Leeuwarden en sprak geen Maleis meer. Toen ik in 1960 op Nieuw-Guinea aankwam, hoorde ik bekende klanken. In korte tijd sprak ik weer Maleis."

De Australiërs hadden op Oost-Guinea goede ervaringen opgedaan met Papoea's in hun leger. Zij kenden het gebied, waren uitstekende spoorzoekers, meesters in de guerrilla-oorlogvoering en anti-Indonesisch. Hollard werd in 1960 uitgezonden om als instructeur het Papoea Vrijwilligers Korps mede vorm te geven. "Toen ik kwam, waren er veertig Papoea-soldaten in werkelijke dienst. Zij hadden een korte militaire training gehad en vervulden huishoudelijke en technische taken. Er waren net ruim 200 Papoeavrijwilligers opgekomen, die nog een militaire training moesten krijgen."

Toen Indonesië infiltranten stuurde om de bevolking tegen de Nederlanders op te hitsen, kreeg Hollard opdracht ze uit te schakelen. Met dertig man trok hij geregeld de jungle in. "Ik ging alleen met Papoea's. Er waren ook Nederlandse militairen, maar die hoorde je vaak van honderden meters afstand, doordat ze muggen en muskieten hun armen en benen doodsloegen. Papoea's beslopen je tot op een paar meter afstand zonder dat je ze zag of hoorde. Ze spoorden je op aan de hand van een omgekeerd blad, gebroken takje of voetspoor."

De eerste keer dat Hollard zijn pistool op een infiltrant richtte, staat hem nog goed bij. "We waren ze tot op acht meter genaderd. Ik richtte mijn pistool op de wacht, maar kon de trekker niet overhalen. Dan realiseer je dat je op een mens schiet en niet op een pop. De Papoea's keken me verbaasd aan. Terugtrekken kon niet, want dan liepen we kans opgemerkt te worden. Ik richtte opnieuw, deed mijn ogen dicht en schoot. Raak. Daarna ging alles heel snel en schakelden we alle vijanden uit."

Hollard gebruikte ook de plaatselijke bevolking om vijanden te pakken te krijgen. "Ik loofde tien gulden uit voor elke tip over een Indonesiër die we met succes opspoorde. Op bijzondere dagen, zoals Koningsinnedag, gaf ik de bevolking een groot deel van mijn rantsoenen. Bij een kampvuur zongen de Papoeasoldaten hun volkslied; driestemmig. Zo schiep je een band."

De mannen waarmee Hollard optrok, zijn na de overdracht aan hun lot overgelaten. "Toen ik weg moest, hebben ze vijf kilometer hard gelopen naar het vliegveld om afscheid te nemen. Daar kreeg ik het erg moeilijk. Niemand van hen heb ik ooit terug gezien."

Joop de Ruiter verbleef een half jaar in Nieuw-Guinea. Om de twee jaar is er een reünie met zijn maten. "In oktober zien we elkaar in 't Harde." Net als Hollard draagt De Ruiter het veteraneninsigne op zijn revers. "Mijn Nieuw-Guineakruis ligt op zolder. Dat draag ik niet. Het is een missie geweest die niet is geslaagd."